

PRAKSISOVERSIGT · EU-RET

Praksisoversigt over Europa-Parlamentets prærogativer, mandat og valg

Institutionelle prærogativer, mandat og immunitet i EU-Domstolens praksis – og den danske Europa-Parlamentsvalglov

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 29 afgørelser · 2015-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Europa-Parlamentet er den eneste direkte valgte EU-institution, og dets retsstilling hviler på to adskilte spor: et EU-retligt spor om institutionelle prærogativer, søgsmålsadgang, mandat og immunitet, og et nationalt spor om valgets gennemførelse. EU-Domstolens praksis viser en konsekvent linje: tilsidesættelse af Parlamentets høringsret er en væsentlig formforskrift, der fører til annullation; status som medlem indtræder allerede ved medlemsstatens officielle bekendtgørelse af valgresultatet; og immunitetsophævelse er en retlig – ikke blot politisk – procedure underlagt chartrets krav om objektiv upartiskhed. På dansk side udgør Danmark ét valgområde med forholdstalsvalg, hvor valgret og valgbarhed er gennemført i overensstemmelse med direktiv 93/109/EF, og hvor Folketinget træffer endelig afgørelse om gyldigheden af det enkelte medlems valg.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Manglende eller mangelfuld høring af Europa-Parlamentet, hvor traktaten kræver det, er en tilsidesættelse af en væsentlig formforskrift, der medfører annullation af retsakten – jf. C-595/14.
- 02** Et retsgrundlag i afledt ret, der foreskriver et skærpet afstemningskrav i forhold til traktaten, er ulovligt; procedurereglerne kan ikke ændres ved sekundær ret – jf. C-14/15.
- 03** Status som medlem af Europa-Parlamentet opnås ved medlemsstatens officielle bekendtgørelse af valgresultatet – ikke ved opfyldelse af nationale formaliteter som edsaflæggelse – jf. C-502/19 Junqueras Vies.
- 04** Rejseimmuniteten efter protokol nr. 7, artikel 9, stk. 2, omfatter rejsen til Parlamentets konstituerende møde og forpligter som udgangspunkt de nationale myndigheder til at ophæve en varetægtsfængsling, medmindre Parlamentet ophæver immuniteten.
- 05** Parlamentet tager de officielt bekendtgjorte valgresultater »til efterretning«; det prøver ikke selvstændigt, om den nationale valghandling var lovlig.

- 06** Proceduren for ophævelse af immunitet er af retlig karakter og underlagt chartrets artikel 41, stk. 1 – en ordfører fra samme politiske gruppe som det parti, der står bag straffesagen, opfylder ikke kravet om objektiv upartiskhed.
- 07** Ophævelse af immunitet medfører ikke i sig selv tab af mandat, og risikoen for senere mandattab begrænser ikke Parlamentets skøn – jf. C-82/22.
- 08** Parlamentet kan ikke pålægges at suspendere en immunitetssag, blot fordi medlemmet selv indgiver en straffeanklage mod sagens dokumentation.
- 09** Parlamentsmedlemmet bærer bevisbyrden for, at assistentgodtgørelse er anvendt til reel parlamentarisk bistand; Parlamentet kan kræve tilbagebetaling af uretmæssigt udbetalte beløb.
- 10** En delegeret retsakt kan først anfægtes efter udløbet af Parlamentets og Rådets indsigelsesfrist, fordi proceduren først da er afsluttet – jf. C-310/21.
- 11** Britiske statsborgere mistede unionsborgerskabet og dermed valgetten til Europa-Parlamentet som automatisk følge af Det Forenede Kongeriges udtræden – jf. C-673/20 og C-716/22.
- 12** Et generelt forbud mod, at unionsborgere uden nationalt statsborgerskab bliver medlemmer af politiske partier, er i strid med artikel 22 TEUF, fordi partimedlemskab i væsentlig grad bidrager til effektiv udøvelse af valgbarheden – jf. C-808/21 og C-814/21.
- 13** Danmark udgør ét valgområde, hvori samtlige danske medlemmer vælges ved forholdstalsvalg; der afholdes ikke Europa-Parlamentsvalg på Færøerne eller i Grønland.
- 14** Valgret til Europa-Parlamentet i Danmark tilkommer også herboende statsborgere fra øvrige EU-lande, men fortabes ved endelig udvisningsdom eller endelig administrativ udvisningsafgørelse.
- 15** Valgbarhed forudsætter valgret, men en kandidat kan altid opstilles uanset indsigelser om uværdighed – det er Folketinget, der efter § 37, stk. 3, træffer endelig afgørelse.

Parlamentets plads i Unionens institutionelle system og

§ 1 retsgrundlaget for valget

Europa-Parlamentet er den eneste af Unionens institutioner, hvis medlemmer vælges direkte af unionsborgerne. Dets sammensætning og direkte valg reguleres af [artikel 14 i TEU](#), mens de nærmere bestemmelser om valgproceduren har hjemmel i [artikel 223 i TEUF](#). Unionens funktionsmåde bygger efter [artikel 10, stk. 1, i TEU](#) på det repræsentative demokrati, og [artikel 39 i Chartret](#) garanterer valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentet.

Den institutionelle ligevægt efter [artikel 13, stk. 2, i TEU](#) er den bærende idé bag hele denne praksisoversigt: hver institution skal handle inden for rammerne af sine egne beføjelser, og Domstolen håndhæver dette både til fordel for og mod Parlamentet.

De konkrete retskilder fordeler sig på tre niveauer:

Niveau	Retskilde	Regulerer
Primærret	TEU art. 10 og 14, TEUF art. 22, 223-234, 263 og 294, Chartret art. 39 og 41	Parlamentets sammensætning, prærogativer, søgsmålsadgang og de politiske rettigheder
Protokol/valgakt	Protokol nr. 7 om Unionens privilegier og immuniteter samt akten om almindelige direkte valg (»valgakten«)	Immunitet, mandatets begyndelse, prøvelse af mandater
Sekundærret	Direktiv 93/109/EF (ændret ved direktiv 2013/1/EU), komitologiforordningen , borgerinitiativforordningen	Valgret og valgbarhed for unionsborgere med bopæl i en anden medlemsstat, Parlamentets kontrolinstrumenter

På dansk side er valget gennemført ved [Europa-Parlamentsvalgloven](#), hvis [§ 1](#) fastslår, at indenrigs- og sundhedsministeren bekendtgør antallet af danske medlemmer »på grundlag af Den Europæiske Unions regler herom«. Antallet fastsættes altså ikke nationalt, men afledes af EU-retten.

LOV

Europa-Parlamentsvalgloven § 1

§ 2 Høringspligten som væsentlig formforskrift – C-595/14 og forbuddet mod afledt retsgrundlag i C-14/15

Den mest markante beskyttelse af Parlamentets prærogativer sker gennem annulationssøgsmålet. Hvor traktaten foreskriver høring af Parlamentet, er høringen en **væsentlig formforskrift**, og tilsidesættelse fører til annulation af retsakten – uanset om høringen materielt ville have ændret noget.

Det klareste eksempel er [C-595/14](#), *Europa-Parlamentet mod Rådet*, hvor Domstolen den 23. december 2015 annullerede Rådets afgørelser om at underkaste nye psykoaktive stoffer kontrolforanstaltninger, netop fordi Parlamentet ikke var blevet hørt. Sagen illustrerer to praktiske pointer:

- Parlamentet behøver ikke at godtgøre, at høringen ville have ført til et andet resultat. Selve tilsidesættelsen er tilstrækkelig.
- Annulation af en kontrolretsakt skaber et retligt tomrum, som Domstolen typisk håndterer ved at opretholde retsaktens virkninger, indtil en ny og lovligt vedtaget retsakt træder i stedet.

Samme beskyttelseshensyn gør sig gældende, når Rådet ændrer et forslag væsentligt efter høringen: så skal Parlamentet høres på ny, fordi den oprindelige høring ikke længere dækker den tekst, der vedtages.

Et beslægtet – men selvstændigt – værn er **forbuddet mod afledt retsgrundlag**. I [C-14/15](#) annullerede Domstolen den 21. september 2016 Rådets afgørelser om automatiseret udveksling af køretøjs- og fingeraftryksdata, fordi de hvilede på et retsgrundlag i afledt ret, som foreskrev et **skærpet afstemningskrav** i forhold til traktaten. Konsekvensen er principiel: institutionerne kan ikke ved sekundær ret opstille strengere procedurekrav, end traktaten selv fastsætter. Gør de det, forrykkes den institutionelle ligevægt – typisk til skade for Parlamentets indflydelse, fordi et krav om enstemmighed i Rådet i praksis flytter tyngdepunktet væk fra den almindelige lovgivningsprocedure i [artikel 294 i TEUF](#).

De to domme udgør tilsammen kernen i Parlamentets processuelle værn: **høringen skal ske, og proceduren skal være den, traktaten foreskriver.**

PRAKSIS	EU-Domstolen · Annulatio af Rådets afgørelser om udveksling af køretøjs- og fingeraftryksdata: Ulovligt retsgrundlag på grund af skærpet afstemningskrav	21.09.2016
	EU-Domstolen · Europa-Parlamentet mod Rådet: Annulatio af kontrolforanstaltninger for nye psykoaktive stoffer grundet manglende høring	23.12.2015

Parlamentet som medlovgiver: agenturers hjemsted, delegerede retsakter og komitologi

Parlamentets rolle som medlovgiver rækker længere end selve vedtagelsen af retsakt. Praksis viser tre forskellige konfliktflader.

Oprettelse af EU-agenturer og fastlæggelse af hjemsted. I [C-743/19](#) – *Europa-Parlamentet mod Rådet*, ELA-sagen, afgjort 14. juli 2022 – var spørgsmålet, hvem der har kompetence til at fastlægge hjemstedet for et EU-organ, her Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed oprettet ved forordning (EU) 2019/1149. Konflikten står mellem [artikel 341 i TEUF](#), hvorefter hjemstedet for Unionens institutioner fastlægges af medlemsstaternes regeringer efter fælles overenskomst, og den betragtning, at et agentur oprettes ved en lovgivningsmæssig retsakt, som Parlamentet er medlovgiver til. Dommen er den centrale reference for spørgsmålet om, hvornår en beslutning om et agents hjemsted henhører under medlemsstaternes mellemstatslige kompetence, og hvornår den er en del af EU-lovgivers – og dermed også Parlamentets – kompetence.

Delegerede retsakter og indsigelsesretten. [Artikel 290, stk. 2, litra b, i TEUF](#) giver Parlamentet og Rådet mulighed for at gøre indsigelse mod en delegeret retsakt, inden den træder i kraft. I [C-310/21](#) (Aquind m.fl.) fastslog Domstolen den 1. august 2022, at en delegeret retsakt ikke kan gøres til genstand for annullationssøgsmål, så længe indsigelsesfristen løber:

»[...] although the adoption of an act such as the act at issue definitively determines the Commission's position and although that act cannot be regarded as an intermediate measure whose purpose is to prepare for the final decision, [...] that adoption does not, however, close the procedure laid down in Article 290(2)(b) TFEU [...] since that decision was not closed until the expiry of the period available to the Parliament and the Council to raise objections.«

Parlamentets indsigelsesret er altså ikke blot en politisk mulighed – den er et retligt konstitutivt element i proceduren, uden hvis udløb retsakt ikke er endelig.

Komitologi. Efter [artikel 11 i komitologiforordningen](#) kan Parlamentet – når basisretsakt er vedtaget efter den almindelige lovgivningsprocedure – »til enhver tid tilkendegive over for Kommissionen, at et udkast til gennemførelsesretsakt efter deres opfattelse overskrider de gennemførelsesbeføjelser, der er fastsat i basisretsakt«. Kommissionen skal da revidere udkastet og underrette Parlamentet om, hvorvidt den fastholder, ændrer eller trækker det tilbage. Endelig har Parlamentet en rolle i det europæiske borgerinitiativ, hvor [artikel 2 i forordning \(EU\) 2019/788](#) knytter retten til at støtte et initiativ direkte til aldersgrænsen for valgret til Europa-Parlamentet.

PRAKSIS	EU-Domstolen · Delegation af beføjelser og søgsmålsadgang: Prøvelse af delegerede retsakter før udløbet af Parlamentets og Rådets indsigelsesfrist	01.08.2022
---------	---	------------

EU-Domstolen · Competence til fastlæggelse af EU-agenturers hjemsted: Europa-Parlamentet mod Rådet (ELA-sagen) 14.07.2022

§ 4 Parlamentet som privilegeret sagsøger – og grænserne for dets egne beføjelser

Efter [artikel 263 i TEUF](#) er Europa-Parlamentet **privilegeret sagsøger**. Det betyder, at Parlamentet – i modsætning til fysiske og juridiske personer – ikke skal godtgøre nogen særlig søgsmålsinteresse for at anlægge annulationssøgsmål. Kontrasten er tydelig, når man sammenholder de institutionelle sager med de sager, hvor private har måttet kæmpe for overhovedet at komme igennem formalitetsnåleøjet: i [C-501/21](#) og [C-285/22](#) blev britiske statsborgeres søgsmål afvist af netop formalitetsgrunde, mens Parlamentet i [C-595/14](#), [C-14/15](#) og [C-743/19](#) uden videre kunne rejse rent institutionelle spørgsmål.

Den privilegerede stilling er imidlertid **ikke** en generel kompetence. Domstolen har flere gange afvist forsøg på at gøre Parlamentet til en universel klageinstans:

- I [C-557/19](#) forkastede Domstolen den 30. april 2020 et krav om, at Parlamentet skulle pålægges at annullere en kendelse fra Domstolen og at ændre Domstolens procesreglement. Parlamentet har ingen initiativret hertil, og EU's retsinstanser kan i øvrigt ikke udstede påbud til institutionerne inden for rammerne af legalitetskontrollen efter artikel 263 og 265 TEUF.
- I [C-534/22](#) tog Domstolen den 19. oktober 2023 stilling til, hvornår Parlamentet må gribe ind i valg til sit eget personaleudvalg – og til forskellen mellem kriteriet »tvivl« og kriteriet »åbenbar uregelmæssighed«. Sagen viser, at Parlamentets kontrol med valghandlinger – også de interne – er bundet af et retligt kriterium og ikke er frit skøn.

Også individuelle medlemmers søgsmål mod Parlamentet møder de sædvanlige processuelle skranker. I [C-351/19](#) blev et medlems søgsmål om deltagelse i en delegationsrejse afvist på grund af fristoverskridelse, og i [C-542/22](#) og [C-544/22](#) blev anmodninger om opsættende virkning i sager om eksklusion fra valgobservationsmissioner afvist på grund af manglende uopsættelighed.

PRAKSIS	EU-Domstolen · Europa-Parlamentets indgriben i valg til personaleudvalget: Kriteriet om 'tvivl' kontra 'åbenbar uregelmæssighed'	19.10.2023
	EU-Domstolen · Britisk statsborgers manglende søgsmålsret mod handelsaftalen mellem EU og Det Forenede Kongerige (Brexit)	06.07.2023
	EU-Domstolen · Appelsag om britiske statsborgeres tab af unionsborgerskab efter Brexit og betingelserne for søgsmålsinteresse	15.06.2023
	EU-Domstolen · Eksklusion af EU-parlamentariker fra valgobservationsmissioner: Afslag på suspension pga. manglende uopsættelighed	12.10.2022
	EU-Domstolen · Eksklusion af Europa-Parlamentsmedlem fra valgobservation: Afslag på anmodning om opsættende virkning	12.10.2022
	EU-Domstolen · Competence til fastlæggelse af EU-agenturers hjemsted: Europa-Parlamentet mod Rådet (ELA-sagen)	14.07.2022
	EU-Domstolen · Europa-Parlamentets manglende kompetence til at ændre EU-Domstolens procesreglement	30.04.2020
	EU-Domstolen · Bruno Gollnisch mod Europa-Parlamentet: Afvisning af søgsmål på grund af overskridelse af søgsmålsfristen vedrørende deltagelse i delegationsrejse	03.10.2019
	EU-Domstolen · Annullation af Rådets afgørelser om udveksling af køretøjs- og fingeraftrykdata: Ulovligt retsgrundlag på grund af skærpet afstemningskrav	21.09.2016

EU-Domstolen · Europa-Parlamentet mod Rådet: Annullation af kontrolforanstaltninger for nye psykoaktive stoffer grundet manglende høring

23.12.2015

§ 5 Mandatets erhvervelse: status som medlem indtræder ved den officielle bekendtgørelse af valgresultatet

Den principielt vigtigste dom om MEP-mandatet er [C-502/19, Junqueras Vies](#), afsagt af Store Afdeling den 19. december 2019. Oriol Junqueras Vies var varetægtsfængslet i Spanien, blev valgt til Europa-Parlamentet i maj 2019 og officielt erklæret valgt den 13. juni 2019, men fik afslag på udgang til at aflægge den ed til den spanske forfatning, som national ret krævede for at opnå status som MEP.

Domstolen fastslog, at status som medlem følger af **selve valget** og opnås på det tidspunkt, hvor medlemsstaten officielt bekendtgør valgresultatet:

»En person, der officielt er erklæret valgt til Europa-Parlamentet, som følge heraf og fra dette tidspunkt skal anses for at have opnået status som medlem af denne institution med henblik på artikel 9 i protokollen vedrørende Unionens privilegier og immuniteter og for i kraft heraf at nyde den immunitet, som er fastsat i denne artikels stk. 2.«

Dommen sonder skarpt mellem tre tidspunkter:

Begivenhed	Retsvirkning
Medlemsstatens officielle bekendtgørelse af valgresultatet	Status som MEP opnås – immunitet efter protokollens artikel 9, stk. 2, indtræder
Parlamentets »til efterretning«-tagning, jf. valgaktens artikel 12	Anerkendelse af en allerede erhvervet status – ikke en konstituerende afgørelse
Åbningen af den første session i den nye valgperiode, jf. valgaktens artikel 5, stk. 1	Mandatperioden begynder – men dette afgør ikke immunitetens indtræden

Rejseimmuniteten omfatter også rejsen til det allerførste møde efter valget:

»Medlemmerne af Europa-Parlamentet er ligeledes dækket af immuniteten på vej til eller fra Europa-Parlamentets mødested og dermed navnlig, når de rejser til det første møde, som afholdes efter den officielle bekendtgørelse af valgresultaterne, med henblik på at det nye parlament kan afholde den konstituerende plenarforsamling og prøve medlemmernes mandater.«

Konsekvensen er indgribende: en varetægtsfængsling, der hindrer det nyvalgte medlem i at rejse til Parlamentet, skal i princippet ophæves. Ønsker den nationale ret at opretholde fængslingen, skal den **hurtigst muligt** anmode Parlamentet om at ophæve immuniteten efter protokollens artikel 9, stk. 3. Domstolen knyttede udtrykkeligt immuniteten til effektiviteten af valgbarhedsretten i [artikel 39, stk. 2, i Chartret](#).

Dommens rækkevidde er efterfølgende afgrænset. I [C-30/25](#) afviste Domstolen den 30. april 2026 udtrykkeligt at anvende *Junqueras Vies* analogt på medlemmer af Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg. Domstolen fremhævede de **strukturelle og funktionelle forskelle** mellem Europa-Parlamentet som direkte valgt lovgivende organ og EØSU som uafhængigt rådgivende organ, og at *Junqueras Vies* angik protokollens artikel 9 (MEP-immunitet), ikke artikel 10 (rådgivende organer).

PRAKSIS **EU-Domstolen** · EØSU-immunitet: Ny mandatperiode kræver ikke fornyet ophævelsesanmodning for allerede undersøgte strafbare handlinger (C-30/25) 30.04.2026

EU-Domstolen · Status som medlem af Europa-Parlamentet og rækkevidden af parlamentarisk immunitet for varetægtsfængslede valgte kandidater

19.12.2019

Parlamentets bundne kompetence over for medlemsstaternes meddelelse – og mandatets ophør

§ 6

Når medlemsstaten officielt har bekendtgjort valgresultatet og meddelt de valgte navne, er Parlamentets rolle efter valgaktens artikel 12 begrænset. Parlamentet **tager resultaterne til efterretning** – det foretager ikke en selvstændig prøvelse af, om den nationale valghandling var lovlig, og det kan ikke nægte at anerkende en person, som medlemsstaten officielt har erklæret valgt.

Denne kompetencefordeling er stadfæstet i [C-600/22, Puigdemont i Casamajó og Comín i Oliveres](#), afgjort 26. september 2024, hvor Domstolen tog stilling til Parlamentets beføjelser vedrørende valgte medlemmers mandat og immunitet og fastholdt kompetencefordelingen mellem Unionen og medlemsstaterne. Retsgrundlaget er [artikel 223 i TEUF](#) sammenholdt med valgaktens artikel 12 og Parlamentets egen forretningsorden.

Den tilsvarende afgrænsning gælder i den anden ende af mandatet. I [C-115/21](#) tog Domstolen den 22. december 2022 stilling til opgørelsen af mandatets ophør efter en national straffedom og til rækkevidden af Parlamentets kontrolbeføjelser. Mønstret er gennemgående:

- **Medlemsstaten** afgør efter national ret, hvem der er valgt, og hvornår et mandat er bortfaldet.
- **Parlamentet** konstaterer og tager til efterretning; det efterprøver ikke den nationale afgørelses materielle rigtighed.
- **EU-Domstolen** kontrollerer, at Parlamentet holder sig inden for denne bundne kompetence – og at medlemsstaten ikke gennem nationale formkrav udhuler den EU-retlige status som medlem, jf. [C-502/19](#).

Den danske ordning afspejler samme arbejdsdeling. Efter [Europa-Parlamentsvalgloven § 37, stk. 3](#) træffer **Folketinget** endelig afgørelse, hvis der rejses tvivl om gyldigheden af valget af et medlem eller om et medlems valgbarhed. Det er altså den nationale forsamling – ikke Europa-Parlamentet – der har den afgørende kompetence over det danske mandats gyldighed.

LOV

[Europa-Parlamentsvalgloven § 37, stk. 3](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Europa-Parlamentets beføjelser vedrørende valgte medlemmers mandat og immunitet: Domstolen stadfæster kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne	26.09.2024
EU-Domstolen · Opgørelse af mandatets ophør for et medlem af Europa-Parlamentet efter en national straffedom og rækkevidden af Parlamentets kontrolbeføjelser	22.12.2022
EU-Domstolen · Status som medlem af Europa-Parlamentet og rækkevidden af parlamentarisk immunitet for varetægtsfængslede valgte kandidater	19.12.2019

Immunitet efter protokol nr. 7: rækkevidde, ophævelse og kravet om objektiv upartiskhed

§ 7

Protokol nr. 7 om Den Europæiske Unions privilegier og immuniteter, artikel 9, giver medlemmerne under Parlamentets mødeperioder:

»a) på deres eget lands område de immuniteter, der tilstår medlemmerne af deres lands lovgivende forsamling

b) på en anden medlemsstats område fritagelse for enhver form for tilbageholdelse og retsforfølgning.

De er ligeledes dækket af immuniteten på vej til eller fra Europa-Parlamentets mødested.

Immuniteten kan ikke påberåbes af et medlem, som gribes på fersk gerning, og kan ikke hindre Europa-Parlamentets ret til at ophæve et af dets medlemmers immunitet.»

Immunitetens funktion. Immuniteten er ikke et personligt privilegium, men et **funktionelt** værn, der skal sikre Parlamentets uafhængighed og funktionsdygtighed. Dette blev udtrykkeligt bekræftet i [C-30/25](#), hvor Domstolen henviste til, at funktionel immunitet ikke er absolut og skal afbalanceres mod retsstatsprincippet og hensynet til at undgå straffrihed.

Parlamentets skøn ved ophævelse. I [C-82/22](#), *Jalkh*, forkastede Domstolen den 22. december 2022 en appel med tre centrale præciseringer:

- Princippet om, at »straffesager har opsættende virkning for administrative sager«, gælder **ikke** for immunitetsophævelse. Proceduren har ikke til formål at pålægge sanktioner eller at afgøre, om de påklagede faktiske omstændigheder er bevist – det spørgsmål hører under den anmodende medlemsstats myndigheder.
- Parlamentet er ikke forpligtet til at suspendere proceduren, blot fordi medlemmet selv indgiver en straffeanklage om dokumentfalsk vedrørende sagens akter. Ellers ville medlemmet uforholdsmæssigt kunne blokere proceduren.
- Risikoen for, at ophævelsen kan føre til fængsling eller senere tab af mandat, begrænser ikke Parlamentets skøn:

»Ophævelsen af immuniteten medfører ikke i sig selv tab af mandatet. Den har alene til formål at sætte de nationale myndigheder i stand til at afgøre, om de påståede forhold er bevist. Hvis man udelukkede ophævelse på grund af den blotte mulighed for senere tab af mandat, ville protokollens artikel 9, stk. 3, blive virkningsløs.»

Kravet om objektiv upartiskhed. Den vigtigste nyskabelse er [C-572/23](#) af 5. februar 2026, hvor Domstolen ophævede Rettens dom og **annullerede** Parlamentets tre afgørelser af 9. marts 2021 om ophævelse af de catalanske medlemmers immunitet. Domstolen fastslog, at proceduren har **retlig**, ikke blot politisk, karakter og derfor er bundet af [artikel 41, stk. 1, i Chartret](#):

»Kravet om upartiskhed har to bestanddele, nemlig dels den subjektive upartiskhed [...] dels den objektive upartiskhed, hvorefter denne institution skal sikre tilstrækkelige garantier for, at enhver rimelig tvivl om en eventuel forudindtagethed kan udelukkes.»

Parlamentets egen meddelelse nr. 11/2019, punkt 8, forbyder, at ordføreren tilhører samme politiske gruppe som det medlem, hvis immunitet behandles. Domstolen udvidede beskyttelsen:

»[...] skal institutionen for at overholde chartrets artikel 41, stk. 1, ligeledes se bort fra en ordfører, der er medlem af en politisk gruppe, som omfatter medlemmer af det politiske parti, der står bag den straffesag, som er anlagt mod det medlem, der er genstand for anmodningen, hvilket parti har en særlig interesse i udfaldet af proceduren.»

Manglen ved udpegelsen af ordføreren smittede af på hele udvalgsbetænkningen og de efterfølgende plenarafgørelser.

Foreløbige forholdsregler. Allerede i [C-629/21](#) af 24. maj 2022 havde Domstolens vicepræsident suspenderet gennemførelsen af de samme afgørelser. To præmisser er væsentlige:

»[...] indebærer en indberetning i SIS II om personer, der begæres anholdt med henblik på overgivelse, i sig selv, at der er stor sandsynlighed for, at den pågældende person vil blive anholdt.«

og om interesseafvejningen, at manglende mulighed for effektivt at udøve mandatet truer Unionens repræsentative demokrati efter [artikel 10, stk. 1](#) og [artikel 14, stk. 3](#), i TEU, fordi immuniteten bl.a. skal sikre, at Parlamentets sammensætning korrekt afspejler borgernes valg.

PRAKSIS	EU-Domstolen · EØSU-immunitet: Ny mandatperiode kræver ikke fornyet ophævelsesanmodning for allerede undersøgte strafbare handlinger (C-30/25)	30.04.2026
	EU-Domstolen · Krav om upartiskhed ved ophævelse af parlamentarisk immunitet: EU-Domstolen annullerer Europa-Parlamentets afgørelser i sag C-572/23 P	05.02.2026
	EU-Domstolen · Ophævelse af parlamentarisk immunitet for et medlem af Europa-Parlamentet: Jean-François Jalkh mod Europa-Parlamentet	22.12.2022
	EU-Domstolen · Ophævelse af immunitet for catalanske MEP'er: Risiko for anholdelse via SIS II udgør uopsættelighed	24.05.2022

§ 8 Medlemmernes økonomiske forhold: assistentgodtgørelse, bevisbyrde, aktindsigt og pension

En stor og praktisk vigtig del af retspraksis om MEP'ers retsstilling angår **assistentgodtgørelsen** og Parlamentets adgang til at kræve uretmæssigt udbetalte beløb tilbage. Linjen er stabil og går på tværs af politisk tilhørsforhold:

Sag	Dato	Kernepunkt
C-303/18	28.11.2018	Opgørelse af uberettigede udbetalinger til parlamentariske assistenter og medlemmets bevisbyrde
C-525/18	21.05.2019	Tilbagebetaling af godtgørelser til parlamentarisk bistand
C-628/19	06.05.2020	Bevisbyrde for bistandsudgifter og rækkevidden af retten til at blive hørt
C-573/21	02.06.2022	Reglernes klarhed, bevisbyrde og tilbagesøgning
C-529/23	03.07.2025	Parlamentets bevisbyrde ved inddrivelse og medlemmets ret til aktindsigt i personoplysninger

Mønsteret kan sammenfattes i fire punkter:

- Det er **medlemmet**, der skal kunne dokumentere, at godtgørelsen er anvendt til reel parlamentarisk bistand. Manglende dokumentation fører til tilbagebetalingskrav.
- Reglerne om parlamentarisk bistand anses for tilstrækkeligt klare til at kunne håndhæves; medlemmet kan ikke påberåbe sig uklarhed som forsvar.
- Medlemmet har ret til at blive hørt, men denne ret er ikke ubegrænset og indebærer ikke krav på ubetinget adgang til alt materiale.
- Med [C-529/23](#) er billedet nuanceret: også **Parlamentet** har en bevisbyrde ved inddrivelsen, og medlemmet har en ret til aktindsigt i egne personoplysninger efter [forordning \(EU\) 2018/1725, artikel 9](#).

Pensionsforhold. To domme viser, at Parlamentets administrative afgørelser over for (tidligere) medlemmer også er underlagt almindelige forvaltningsretlige garantier. I [C-408/20](#) (Poggiolini) fastslog Domstolen den 6. oktober 2021, at en meddelelse betegnet som »udkast«, men som med **øjeblikkelig virkning** nedsatte pensionen, havde selvstændige retsvirkninger og derfor kunne anfægtes efter artikel 263 TEUF. Retten havde begået en retlig fejl ved at afvise søgsmålet alene under henvisning til meddelelsens foreløbige karakter, fordi en senere prøvelse ikke ville sikre effektiv domstolsbeskyttelse. I [C-725/20](#) af 19. september 2024 behandlede Domstolen den dynamiske tilpasning af tidligere medlemmers pensioner som følge af ændret national lovgivning.

PRAKSIS	EU-Domstolen · Inddrivelse af assistentgodtgørelse: Europa-Parlamentets bevisbyrde og medlemmers ret til aktindsigt i personoplysninger	03.07.2025
	EU-Domstolen · Dynamisk tilpasning af pensioner for tidligere medlemmer af Europa-Parlamentet ved ændring af national lovgivning	19.09.2024
	EU-Domstolen · Klarhed over regler for parlamentarisk bistand: Bevisbyrde og tilbagesøgning af uretmæssigt udbetalte beløb	02.06.2022
	EU-Domstolen · Domstolens afgørelse om anfægtelighed af foreløbige retsakter med umiddelbare økonomiske virkninger for tidligere MEP'ers pension	06.10.2021
	EU-Domstolen · Szegedi mod Parlamentet: Bevisbyrde for bistandsudgifter og rækkevidden af retten til at blive hørt	06.05.2020
	EU-Domstolen · Marine Le Pen mod Europa-Parlamentet: Tilbagebetaling af godtgørelser til parlamentarisk bistand	21.05.2019
	EU-Domstolen · Opgørelse af uberettigede udbetalinger til parlamentariske assistenter og bevisbyrden for parlamentsmedlemmer	28.11.2018

§ 9 Valgret og valgbarhed efter EU-retten: direktiv 93/109/EF, partimedlemskab og Brexit

Den materielle valgret for unionsborgere, der bor i en anden medlemsstat, er reguleret i [direktiv 93/109/EF](#), ændret ved [direktiv 2013/1/EU](#). Direktivets [artikel 1](#) afgrænser anvendelsesområdet til unionsborgere med bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, og [artikel 3](#) fastslår, at enhver unionsborger, der uden at være statsborger i bopælslandet opfylder de betingelser, der gælder for landets egne statsborgere, »har valgret og er valgbar i bopælslandet ved valg til Europa-Parlamentet«.

Partimedlemskab som forudsætning for effektiv valgbarhed. De to store domme af 19. november 2024 – [C-808/21](#) mod Tjekkiet og [C-814/21](#) mod Polen – udvider [artikel 22 i TEUF](#) betydeligt. Domstolen (Store Afdeling) fastslog, at et generelt forbud mod, at unionsborgere uden nationalt statsborgerskab bliver medlemmer af politiske partier, er traktatstridigt. Begrundelsen er funktionel:

»Politiske partier, hvis funktion bl.a. er at opstille kandidater til valg, varetager således en væsentlig funktion i det system med repræsentativt demokrati, som Unionens funktionsmåde i henhold til artikel 10, stk. 1, TEU bygger på.«

Domstolen afviste, at det er tilstrækkeligt, at ikke-statsborgere kan opstilles på et partis liste uden medlemskab:

»Selv om forbuddet mod at blive medlemmer af dette parti ikke gør det umuligt for dem at blive udnævnt af et politisk partis valgkomité [...], gør forbuddet som minimum denne udnævnelse mere vanskelig, eftersom det principielt er medlemmerne af et politisk parti, der vælger de kandidater, som skal opstilles, samt den plads, som de skal indtage på partiernes lister, og som kan have en indflydelse på deres chancer for at blive valgt.«

Domstolen lagde desuden vægt på den **økonomiske ulighed**: partivalgkomitéer råder over flere og mere omfattende finansieringskilder end vælgergruppers komitéer. Endelig blev Polens påberåbelse af national identitet efter [artikel 4, stk. 2, i TEU](#) afvist:

»Ved at sikre de unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat uden at være statsborgere dér, valget og valgbarhed ved kommunale valg og valg til Europa-Parlamentet i denne medlemsstat, og dette på samme betingelser som for denne medlemsstats egne statsborgere, konkretiserer artikel 22 TEUF de demokratiske principper og princippet om ligebehandling af unionsborgere [...]«

Domstolen præciserede dog, at artikel 22 TEUF **kun** omfatter kommunale valg og valg til Europa-Parlamentet; medlemsstaterne kan fortsat forbeholde valget og valgbarhed ved nationale valg for egne statsborgere og indføre regler, der hindrer partimedlemmer uden statsborgerskab i at deltage i beslutninger om opstilling til nationale valg.

Brexit. Modstykket er de sager, hvor unionsborgerskabet er **bortfaldet**. I [C-673/20](#) af 9. juni 2022 og [C-716/22](#) af 18. april 2024 fastslog Domstolen, at britiske statsborgere som følge af Det Forenede Kongeriges udtræden mistede unionsborgerskabet og dermed valget til Europa-Parlamentet i bopælsmedlemsstaten – også de, der havde udnyttet den frie bevægelighed før udtrædelsen. Forsøg på at anfægte konsekvenserne blev afvist af formalitetsgrunde i [C-501/21](#) og [C-285/22](#). I dansk ret blev den midlertidige videreførelse af rettigheder efter Brexit ophævet ved **lov nr. 1777 af 28. december 2023**, jf. [/loven/lov-nr-1777-af-28-12-2023](#).

PRAKSIS	EU-Domstolen · Unionsborgeres ret til medlemskab af politiske partier i bopælsmedlemsstaten	19.11.2024
	EU-Domstolen · Unionsborgeres ret til medlemskab af politiske partier: Traktatbrudssag mod Polen	19.11.2024
	EU-Domstolen · Britiske statsborgeres fortabelse af valget til Europa-Parlamentet efter Brexit	18.04.2024
	EU-Domstolen · Britisk statsborgers manglende søgsmålsret mod handelsaftalen mellem EU og Det Forenede Kongerige (Brexit)	06.07.2023
	EU-Domstolen · Appelsag om britiske statsborgeres tab af unionsborgerskab efter Brexit og betingelserne for søgsmålsinteresse	15.06.2023
	EU-Domstolen · Tab af unionsborgerskab og stemmeret for britiske statsborgere efter Brexit	09.06.2022

§ 10 Den danske Europa-Parlamentsvalglov: ét valgområde, forholdstalsvalg og kredsen af vælgere

Den danske gennemførelse hviler på [Europa-Parlamentsvalgloven](#), hvis grundstruktur går tilbage til Valglovsudvalget af 1983. Udvalget afgav i februar 1988 sin anden delbetænkning, [betænkning nr. 1138/1988 om ny kommunal valglov og ny Europa-Parlamentsvalglov](#), der indeholdt et komplet lovudkast med bemærkninger. Udvalget forklarede baggrunden således på [s. 10](#):

»En række bestemmelser i Europa-Parlamentsvalgloven består hovedsagelig i henvisninger til de tilsvarende bestemmelser i folketingsvalgloven. [...] Selv om disse konsekvensændringer hovedsagelig er af teknisk/redaktionel karakter, og selv om Europa-Parlamentsvalgloven er relativt ny [...] har udvalget fundet det mest hensigtsmæssigt, at disse ændringer gennemføres i form af en helt ny lov.«

En oversigt over den nye lovs kapitelinddeling sammenholdt med 1977-loven findes på [s. 33](#), og selve lovudkastet med bemærkninger begynder på [s. 145](#). Den tidligere revision fra 1980 findes i [betænkning nr. 903/1980](#). De almindelige bemærkninger til det udmøntende lovforslag (1988 LSF 74) angiver formålet præcist: »at bringe Europa-Parlamentsvalgloven i overensstemmelse med den nye folketingsvalglov«.

Valgområdet. § 2 fastslår tre ting:

- Danmark udgør **ét valgområde**, hvori samtlige danske medlemmer vælges ved **forholdstalsvalg** (stk. 1).
- Afstemning og stemmeoptælling foregår i de samme afstemningsområder og opstillingskredse som ved folketingsvalg (stk. 2).
- Der afholdes **ikke** valg til Europa-Parlamentet på Færøerne eller i Grønland (stk. 3), fordi disse dele af riget står uden for EU-samarbejdet.

Mandatfordelingen inden for den enkelte kandidatliste sker efter [§ 35](#), hvor listens samlede stemmetal divideres med et tal, der er én større end antallet af tildelte mandater, hvorefter kandidater med personlige stemmer på eller over fordelings-tallet er valgt.

Kredsen af vælgere. § 3, stk. 1 opregner fire grupper: personer med valgret til Folketinget (nr. 1); danske statsborgere med fast bopæl i et andet EU-land (nr. 2); statsborgere i andre EU-lande med fast bopæl i Danmark eller registrering i Udenrigsministeriets protokol (nr. 3); og danske statsborgere med fast bopæl i Danmark, der ikke har valgret til Folketinget (nr. 4). Hertil kommer særreglerne i [§ 3 a](#) og [§ 3 b](#) om, hvornår personer med midlertidigt ophold på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland alligevel anses for at have fast bopæl i Danmark.

Denne kreds er udvidet ad flere omgange, og forarbejderne dokumenterer begrundelsen:

- Ved [lov nr. 1545 af 21. december 2010](#) blev valgretten udvidet til **EU-diplomater**. Af bemærkningerne fremgår, at tilføjesen »eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol« sikrer, at »også statsborgere fra andre medlemsstater i Den Europæiske Union, der er udsendt som diplomater og lignende til Danmark [...] omfattes«, og at de pågældende »som en konsekvens af forslaget [...] endvidere [opnår] valgbarhed til samme valg, idet valgret til Europa-Parlamentsvalg er en forudsætning for valgbarhed«.
- Ved [lov nr. 381 af 27. april 2016](#) fik **personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne** valgret. Bemærkningerne præciserer, at ændringen »alene [omfatter] personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6«, mens personer under værgemål efter §§ 5 eller 7 allerede havde valgret.
- Ved [lov nr. 175 af 21. februar 2017](#) blev valgretten udstrakt til danskere med **midlertidigt ophold på Færøerne eller i Grønland**.

Fortabelse ved udvisning. Ved [lov nr. 713 af 8. juni 2017](#) blev der indsat nye stk. 3 og 4 i [§ 3](#), hvorefter udlændinge, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22, 23 eller 25 c, eller ved endelig afgørelse efter §§ 25-25 b, ikke har valgret. Forarbejderne beskriver den retlige mangel, ændringen skulle rette:

»Bestemmelsen indeholder ikke krav om, at udlændinge skal have lovligt ophold her i landet. En udlænding, der opfylder betingelserne i § 3, stk. 1, nr. 3, har således valgt, selv om den pågældende ikke længere har et opholdsgrundlag.«

Fortabelsen er tidsbegrænset: den gælder fra registreringen hos Udlændingestyrelsen eller politiet, »indtil udlændingen [...] erhverver opholdstilladelse eller -bevis eller bliver fritaget herfor«, jf. § 3, stk. 4-. Bemærkningerne fremhæver, at »[d]et er forholdene på valgdagen, der er afgørende«, og at udvisning af EU-borgere kun kan finde sted, i det omfang det er foreneligt med EU-reglerne. Henvisningen i stk. 3, nr. 1, er senest tilpasset som konsekvensændring ved ændringen af udlændingelovens udvisningsregler med virkning fra 1. juli 2025.

LOV

Europa-Parlamentsvalgloven § 2, stk. 1-3

Europa-Parlamentsvalgloven § 3, stk. 1, 3, 4

Europa-Parlamentsvalgloven § 35, stk. 1

§ 11 Valgbarhed, uværdighed og Folketingets endelige afgørelse

Valgbarhed forudsætter valgt. Efter § 6, stk. 1 er »enhver, der har valgt efter § 3, jf. §§ 3 a og 3 b, og som **7 uger** før valgdagen opfylder valgrets-betingelserne bortset fra aldersbetingelsen«, valgbar. Fristen blev fremrykket fra fire til syv uger ved **lov nr. 1777 af 28. december 2023**, jf. [/loven/lov-nr-1777-af-28-12-2023](#); af bemærkningerne fremgår, at ændringen »skal ses i sammenhæng med, at fristen for at anmelde kandidater til valget tilsvarende foreslås fremrykket fra 4 til 7 uger før valgdagen«.

Der gælder to undtagelser:

- **Uværdighed** efter § 6, stk. 2: den, der er straffet for en handling, der »i almindeligt omdømme gør den pågældende uværdig til at være medlem af Europa-Parlamentet«, er ikke valgbar, jf. § 37, stk. 3.
- **Fortabt valgbarhed i hjemlandet** efter § 6, stk. 3: den, der har valgt som EU-statsborger med bopæl i Danmark, men som i sit hjemland har fortabt valgbarheden »ved en individuel retslig afgørelse eller en administrativ afgørelse, der kan gøres til genstand for retslig prøvelse«, er ikke valgbar.

Formuleringen i stk. 3 er en direkte gennemførelse af EU-retten. Forarbejderne til **lov nr. 1469 af 17. december 2013** forklarer:

»Det foreslås, at formuleringen af bestemmelsen i § 6, stk. 3, ændres i overensstemmelse med direktivets ordlyd [...] jf. herved artikel 1, stk. 1, litra a), i direktiv 2013/1/EU. Der tilsigtes ikke nogen ændring af gældende ret, idet vedkommende stadig vil kunne opstille til Europa-Parlamentsvalg uanset evt. indsigelser om manglende valgbarhed, jf. lovens § 6, stk. 4.«

Netop § 6, stk. 4 er den bærende retssikkerhedsgaranti: »En person kan dog altid opstilles til valg uanset indsigelser om manglende valgbarhed efter stk. 2 eller stk. 3.« Bemærkningerne til den oprindelige bestemmelse fra 1988 begrundet det med kompetencefordelingen:

»[...] det foreslås udtrykkeligt anført, at en person altid kan opstilles til valg uanset indsigelser om manglende valgbarhed på grund af straf. Dette er en følge af, at det er Folketinget, der træffer endelig afgørelse om tab af valgbarhed på grund af straf [...]«

Dette samspil betyder, at valgmyndighederne **ikke** må foretage en materiel uværdighedsvurdering på forhånd. § 23 a, stk. 1 giver kun hjemmel til at slette en kandidat, der ikke opfylder valgbarhedsbetingelserne i § 6, stk. 1 – altså de objektive betingelser – samt en kandidat, der har underskrevet eller tiltrådt flere kandidatlistes. Den skønspregede uværdighedsbedømmelse er forbeholdt Folketinget efter § 37, stk. 3, der også dækker tvivl om gyldigheden af valget af et medlem efter § 5, stk. 2.

At politiske rettigheder skal kunne udøves reelt – også af den, der er frihedsberøvet – har Folketingets Ombudsmand tidligt understreget. I udtalelsen [Udgang til deltagelse i politisk virksomhed](#) fandt Ombudsmanden det betænkeligt at tilslutte sig, at der var tilstrækkeligt grundlag for at nægte en fængselsindsat, der var opstillet som kandidat, overhovedet at deltage personligt i offentlige arrangementer i tilslutning til valget til EF-parlamentet, og **henstillede** til justitsministeren at genoverveje sagen med henblik på tilladelse til under ordinær udgang i enkelte tilfælde at deltage i valgkampen. Synspunktet ligger tæt op ad det, EU-Domstolen senere udfoldede i [C-502/19](#): frihedsberøvelse må ikke uden videre udhule den effektive udøvelse af valgbarheden.

LOV

Europa-Parlamentsvalgloven § 5, stk. 2

Europa-Parlamentsvalgloven § 6, stk. 1-4

Europa-Parlamentsvalgloven § 23a, stk. 1

Europa-Parlamentsvalgloven § 37, stk. 3

PRAKSIS

EU-Domstolen · Status som medlem af Europa-Parlamentet og rækkevidden af parlamentarisk immunitet for varetægtsfængslede valgte kandidater

19.12.2019

§ 12 Grænseoverskridende valgkontrol: dobbeltstemmeforbud, valglisten og meddelelser efter § 47 a

Fordi vælgeren kan vælge mellem hjemland og bopælsland, er den grænseoverskridende informationsudveksling helt central. Retsgrundlaget er [artikel 13 i direktiv 93/109/EF](#):

»Medlemsstaterne udveksler de oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af artikel 4. Med henblik herpå sender bopælslandet på grundlag af den i artikel 9 og 10 omhandlede formelle erklæring i passende tid inden selve valget oplysninger om statsborgere, som er optaget på valglisten, eller som har anmeldt deres kandidatur, til disses hjemland. Hjemlandet træffer i henhold til sin nationale lovgivning de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at dets statsborgere afgiver stemme to gange eller opstiller to steder.«

Det danske modstykke er § 5: ingen vælger må stemme både i Danmark og i en anden medlemsstat (stk. 1), og ingen må lade sig opstille begge steder – »[v]alg af en kandidat, der har handlet i strid hermed, er ugyldigt, jf. § 37, stk. 3« (stk. 2).

Den praktiske gennemførelse skete ved [lov nr. 1086 af 22. december 1993](#), hvis almindelige bemærkninger dokumenterer en konkret fortolkningsstrid med Kommissionen. Indenrigsministeriet havde oprindeligt antaget, at underretningspligten kun omfattede EU-borgere, der optages på valglisten **efter anmodning**:

»Kommissionen har imidlertid den opfattelse, at den fornødne kontrol kun kan gennemføres, såfremt der forud for hvert valg udveksles oplysninger om alle EU-borgere, der optages på valglisten i et andet EU-land end hjemlandet.«

Ministeriet tilsluttede sig Kommissionens fortolkning, bl.a. fordi »ikke alle EU-lande har sådanne valgliste- og CPR-systemer som de danske, der gør det praktisk overkommeligt at kontrollere på grundlag af 'historiske'

oplysninger«. Resultatet blev underretningspligten i § 14 a, stk. 3, der i dag også dækker sletning af udviste udlændinge omfattet af § 3, stk. 3 og 4.

§ 14 a etablerer i øvrigt en dobbelt ordning: herboende EU-borgere optages efter **anmodning** (stk. 1), men optages derefter **automatisk** ved efterfølgende valg, hvis de var optaget ved sidste valg, uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark eller været registreret i Udenrigsministeriets protokol, og ikke har anmodet om at blive slettet (stk. 2).

Den modsatrettede informationsstrøm – fra Danmark som **hjemland** – reguleres af § 47 a:

Situation	Ministeriets pligt
Dansker i et andet EU-land har erklæret ikke at have fortabt valgretten i Danmark	Indenrigs- og sundhedsministeren skal på bopælslandets anmodning bekræfte eller afkræfte erklæringen (stk. 1)
Dansker i et andet EU-land har erklæret ikke at have fortabt retten til at opstille i Danmark	Ministeren giver oplysning om valgbarheden – som udgangspunkt inden for 5 arbejdsdage efter anmodningen, eller kortere hvis muligt og ønsket (stk. 2)
Folketinget har tidligere afgjort, at den pågældende ikke er valgbar, jf. § 6, stk. 2	Ministeren giver meddelelse herom til bopælslandets myndighed (stk. 3)

Svaret er formuleret negativt: ministeren meddeler, at han »ikke har kendskab til, at den pågældende har fortabt sin valgbarhed til Europa-Parlamentet i Danmark«. Det afspejler, at der ikke føres et centralt register over uværdighed – kun Folketingets konkrete afgørelser efter § 37, stk. 3 registreres.

LOV

Europa-Parlamentsvalgloven § 5, stk. 1, 2

Europa-Parlamentsvalgloven § 14a, stk. 1-3

Europa-Parlamentsvalgloven § 47a, stk. 1-3

Den administrative ramme: bekendtgørelser, vejledning og cirkulære

§ 13 om valgets gennemførelse

Europa-Parlamentsvalgloven er kun rammen. Den konkrete gennemførelse hviler på et omfattende sæt bekendtgørelser og på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valgvejledning, som er den centrale administrative fortolkningskilde.

Bekendtgørelser om optagelse på valglisten er opdelt efter vælgerkategori:

- **Bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR** – hovedgruppen af herboende EU-borgere. Efter § 1 skal ansøgeren opfylde valgrets betingelserne senest 5 uger før valgdagen, og afgørelsen skal være truffet senest 15.-dagen før valgdagen.
- **Bekendtgørelse om optagelse på valglisten [...] af statsborgere [...] der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol** – hvis § 6 kræver, at ansøgningen indeholder »en erklæring om, at ansøgeren kun vil udøve sin valgret ved valget til Europa-Parlamentet i Danmark«. Bekendtgørelsens officielle note bekræfter, at den gennemfører direktiv 93/109/EF som ændret ved direktiv 2013/1/EU.
-

Bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg og visse folkeafstemninger af personer, der har valgt uanset ophold i et tredjeland, på Færøerne eller i Grønland – udmønter §§ 3 a og 3 b, med Københavns Kommune som kompetent myndighed.

- Bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union – udlandsdanskere i EU.

Vejledningen. Vejledning om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 er den samlede administrative håndbog. Den redegør bl.a. for, at der ved valget i 2024 skulle vælges **15 danske medlemmer**, og at valget afholdes efter Europa-Parlamentsvalgloven samt efter folketingsvalgloven, »i det omfang Europa-Parlamentsvalgloven henviser hertil«. Vejledningen indeholder også fortolkningsbidrag, der ikke fremgår af loven – fx om [kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen](#), hvor ministeriet udstrækker forbuddet i lovens § 28, stk. 4, til kandidatens nærtstående:

»Det samme forhold gør sig efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse gældende, hvor en kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående deltager i stemmeoptællingen. [...] Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet.«

Om [kandidatlisten](#) fremhæver vejledningen, at der »ikke [kan] opstilles kandidater uden for partierne til Europa-Parlamentsvalg«, og at fristen udløber på det præcise klokkeslæt: »Der er ikke hjemmel til at dispensere fra fristen, uanset hvor undskyldelig en overskridelse af fristen måtte være.«

Cirkulæret. Den eneste centrale cirkulærregulering på området er cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning, udstedt bl.a. med hjemmel i Europa-Parlamentsvalglovens dagældende § 26, stk. 5, og optaget som [bilag 4 til valgvejledningen](#).

Aktualitet. Europa-Parlamentsvalgloven er senest konsolideret ved lovebekendtgørelse af 26. september 2025, og der er ingen vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer af loven.

LOV

[Europa-Parlamentsvalgloven § 3a](#)[Europa-Parlamentsvalgloven § 3b](#)

§ 14 Sammenfatning: to spor, ét fælles hensyn

Praksis på området kan sammenfattes i seks linjer, der går på tværs af EU-retten og dansk ret.

1. Parlamentets prerogativer beskyttes formelt, ikke materielt. Domstolen spørger ikke, om høringen ville have gjort en forskel. Manglende høring annullerer, jf. [C-595/14](#), og et afledt retsgrundlag med skærpet afstemningskrav er ulovligt, jf. [C-14/15](#).

2. Den privilegerede søgsmålsstilling er en processuel lettelse, ikke en kompetenceudvidelse. Parlamentet skal ikke godtgøre søgsmålsinteresse, men kan heller ikke handle uden for sine beføjelser, jf. [C-557/19](#) og [C-534/22](#).

3. Mandatet er EU-retligt forankret fra bekendtgørelsen af valgresultatet. [C-502/19](#) afskærer medlemsstaterne fra at gøre statusen betinget af nationale formaliteter, mens [C-600/22](#) og [C-115/21](#) fastholder, at Parlamentets kompetence over mandatet i vidt omfang er bunden.

4. Immunitetssager er retlige sager. Med [C-572/23](#) er det slået fast, at chartrets krav om objektiv upartiskhed gælder fuldt ud – samtidig med at [C-82/22](#) fastholder et bredt skøn i realiteten, og [C-30/25](#) understreger immunitetens rent funktionelle karakter.

5. De politiske rettigheder skal kunne udøves effektivt. [C-808/21](#) og [C-814/21](#) viser, at formel valgbarhed ikke er nok, hvis adgangen til partiernes interne kandidatudvælgelse og ressourcer er spærret. Omvendt bortfalder rettighederne helt, når unionsborgerskabet gør det, jf. [C-673/20](#) og [C-716/22](#).

6. Den danske ordning er teknisk detaljeret, men politisk kontrolleret. Loven fastlægger objektive valgets- og valgbarhedsbetingelser og overlader den skønspregede uværdighedsvurdering til Folketinget efter [§ 37, stk. 3](#) – med den udtrykkelige garanti i [§ 6, stk. 4](#), at ingen kan afskæres fra opstilling på grund af indsigelser om uværdighed.

Der foreligger ikke offentliggjort dansk domspraksis om Europa-Parlamentsvalglovens valgets- og valgbarhedsspørgsmål; området er i praksis reguleret af Folketingets endelige afgørelser, ministeriets vejledningspraksis og – for de EU-retlige spørgsmål – af EU-Domstolen. For unionsborgerskabets øvrige indhold henvises til [eu-fri-bevaegelighed](#), og for den processuelle dialog mellem nationale domstole og EU-Domstolen til [præjudicielle forelæggelser-eu-domstolen](#).

LOV	Europa-Parlamentsvalgloven § 6, stk. 4	Europa-Parlamentsvalgloven § 37, stk. 3
PRAKSIS	EU-Domstolen · EØSU-immunitet: Ny mandatperiode kræver ikke fornyet ophævelsesanmodning for allerede undersøgte strafbare handlinger (C-30/25) 30.04.2026 EU-Domstolen · Krav om upartiskhed ved ophævelse af parlamentarisk immunitet: EU-Domstolen annullerer Europa-Parlamentets afgørelser i sag C-572/23 P 05.02.2026 EU-Domstolen · Unionsborgeres ret til medlemskab af politiske partier i bopælsmedlemsstaten 19.11.2024 EU-Domstolen · Unionsborgeres ret til medlemskab af politiske partier: Traktatbrudssag mod Polen 19.11.2024 EU-Domstolen · Europa-Parlamentets beføjelser vedrørende valgte medlemmers mandat og immunitet: Domstolen stadfæster kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne 26.09.2024 EU-Domstolen · Britiske statsborgeres fortabelse af valgret til Europa-Parlamentet efter Brexit 18.04.2024 EU-Domstolen · Europa-Parlamentets indgriben i valg til personaleudvalget: Kriteriet om 'tvivl' kontra 'åbenbar uregelmæssighed' 19.10.2023 EU-Domstolen · Opgørelse af mandatets ophør for et medlem af Europa-Parlamentet efter en national straffedom og rækkevidden af Parlamentets kontrolbeføjelser 22.12.2022 EU-Domstolen · Ophævelse af parlamentarisk immunitet for et medlem af Europa-Parlamentet: Jean-François Jalkh mod Europa-Parlamentet 22.12.2022 EU-Domstolen · Tab af unionsborgerskab og stemmeret for britiske statsborgere efter Brexit 09.06.2022 EU-Domstolen · Europa-Parlamentets manglende kompetence til at ændre EU-Domstolens procesreglement 30.04.2020 EU-Domstolen · Status som medlem af Europa-Parlamentet og rækkevidden af parlamentarisk immunitet for varetægtsfængslede valgte kandidater 19.12.2019 EU-Domstolen · Annullation af Rådets afgørelser om udveksling af køretøjs- og fingeraftryksdata: Ulovligt retsgrundlag på grund af skærpet afstemningskrav 21.09.2016 EU-Domstolen · Europa-Parlamentet mod Rådet: Annullation af kontrolforanstaltninger for nye psykoaktive stoffer grundet manglende høring 23.12.2015	

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

[Europa-Parlamentsvalgloven § 2](#)

stk. 1

[Europa-Parlamentsvalgloven § 3](#)

stk. 1

Europa-Parlamentsvalgloven § 5	stk. 2	Europa-Parlamentsvalgloven § 6	stk. 1
Europa-Parlamentsvalgloven § 37	stk. 3	Europa-Parlamentsvalgloven § 47a	

MATERIALE Citerede afgørelser

29 afgørelser

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

29

30.04.2026	EØSU-immunitet: Ny mandatperiode kræver ikke fornyet ophævelsesanmodning for allerede undersøgte strafbare handlinger (C-30/25)	C-30/25
05.02.2026	Krav om upartiskhed ved ophævelse af parlamentarisk immunitet: EU-Domstolen annullerer Europa-Parlamentets afgørelser i sag C-572/23 P	C-572/23
03.07.2025	Inddrivelse af assistentgodtgørelse: Europa-Parlamentets bevisbyrde og medlemmers ret til aktindsigt i personoplysninger	C-529/23
19.11.2024	Unionsborgeres ret til medlemskab af politiske partier i bopælsmedlemsstaten	C-808/21
19.11.2024	Unionsborgeres ret til medlemskab af politiske partier: Traktatbrudssag mod Polen	C-814/21
26.09.2024	Europa-Parlamentets beføjelser vedrørende valgte medlemmers mandat og immunitet: Domstolen stadfæster kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne	C-600/22
19.09.2024	Dynamisk tilpasning af pensioner for tidligere medlemmer af Europa-Parlamentet ved ændring af national lovgivning	C-725/20
18.04.2024	Britiske statsborgeres fortabelse af valgret til Europa-Parlamentet efter Brexit	C-716/22
19.10.2023	Europa-Parlamentets indgriben i valg til personaleudvalget: Kriteriet om 'tvivl' kontra 'åbenbar uregelmæssighed'	C-534/22
06.07.2023	Britisk statsborgers manglende søgsmålsret mod handelsaftalen mellem EU og Det Forenede Kongerige (Brexit)	C-285/22
15.06.2023	Appelsag om britiske statsborgeres tab af unionsborgerskab efter Brexit og betingelserne for søgsmålsinteresse	C-501/21
22.12.2022	Opgørelse af mandatets ophør for et medlem af Europa-Parlamentet efter en national straffedom og rækkevidden af Parlamentets kontrolbeføjelser	C-115/21
22.12.2022	Ophævelse af parlamentarisk immunitet for et medlem af Europa-Parlamentet: Jean-François Jalkh mod Europa-Parlamentet	C-82/22
12.10.2022	Eksklusion af EU-parlamentariker fra valgobservationsmissioner: Afslag på suspension pga. manglende uopsættelighed	C-542/22
12.10.2022	Eksklusion af Europa-Parlamentsmedlem fra valgobservation: Afslag på anmodning om opsættende virkning	C-544/22
01.08.2022	Delegation af beføjelser og søgsmålsadgang: Prøvelse af delegerede retsakter før udløbet af Parlamentets og Rådets indsigelsesfrist	C-310/21

14.07.2022	Kompetence til fastlæggelse af EU-agenturers hjemsted: Europa-Parlamentet mod Rådet (ELA-sagen)	C-743/19
09.06.2022	Tab af unionsborgerskab og stemmeret for britiske statsborgere efter Brexit	C-673/20
02.06.2022	Klarhed over regler for parlamentarisk bistand: Bevisbyrde og tilbagesøgning af uretmæssigt udbetalte beløb	C-573/21
24.05.2022	Ophævelse af immunitet for catalanske MEP'er: Risiko for anholdelse via SIS II udgør uopsættelighed	C-629/21
06.10.2021	Domstolens afgørelse om anfægtelighed af foreløbige retsakter med umiddelbare økonomiske virkninger for tidligere MEP'ers pension	C-408/20
06.05.2020	Szegedi mod Parlamentet: Bevisbyrde for bistandsudgifter og rækkevidden af retten til at blive hørt	C-628/19
30.04.2020	Europa-Parlamentets manglende kompetence til at ændre EU-Domstolens procesreglement	C-557/19
19.12.2019	Status som medlem af Europa-Parlamentet og rækkevidden af parlamentarisk immunitet for varetægtsfængslede valgte kandidater	C-502/19
03.10.2019	Bruno Gollnisch mod Europa-Parlamentet: Afvisning af søgsmål på grund af overskridelse af søgsmålsfristen vedrørende deltagelse i delegationsrejse	C-351/19
21.05.2019	Marine Le Pen mod Europa-Parlamentet: Tilbagebetaling af godtgørelser til parlamentarisk bistand	C-525/18
28.11.2018	Opgørelse af uberettigede udbetalinger til parlamentariske assistenter og bevisbyrden for parlamentsmedlemmer	C-303/18
21.09.2016	Annulteration af Rådets afgørelser om udveksling af køretøjs- og fingeraftrykdata: Ulovligt retsgrundlag på grund af skærpet afstemningskrav	C-14/15
23.12.2015	Europa-Parlamentet mod Rådet: Annulteration af kontrolforanstaltninger for nye psykoaktive stoffer grundet manglende høring	C-595/14

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Ny kommunal valglov og ny Europa-Parlamentsvalglov - Delbetænkning 2 fra Indenrigsministeriets valglovsudvalg af 1983

nr. 1138 · 1988 · Indenrigsministeriet

Betænkning om en revision af Lov om kommunale valg og Lov om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet

nr. 903 · 1980 · Indenrigsministeriet